شناسنامه ماده:

	دوره	کد ماده	عنوان ماده	نوع ماده	واحد	نوع واحد	ساعات هفتگی
	کارشناسی ارشد پیوسته		حدیث ۵	عمومی	۲	نظری	۱
رشته	قرآت						
روش تدریس	القایی						
تعریف ماده	این ماده درسی به توضیح و تشریح احادیث بلوغ المرام از اول کتاب الجنائز تا انتهای باب الفوات والإحصار می‌پردازد و به صورت گزینشی، چند مورد از اختلافات فقهای اربعه همراه با ادله‌ی آنان بیان می‌شود.						
اهداف ماده	۱- اطلاع طالب العلم بر صحت و سقم احادیث. ۲- حل مشکلات لفظی احادیث. ۳- مناسبت ورود حدیث در باب مربوطه. ۳- آشنایی طالب العلم با اقوال فقهای اربعه و ادله آنها در برخی از موضوعات مهم. ٤- آشنایی طالب العلم با حکمت‌ها، فواید و کاربرد احادیث در زندگی فردی و اجتماعی.						
دستاورد آموزشی	طالب العلم بعد از گذراندن این ماده: ۱- صحت و سقم احادیث را می‌داند. ۲- احادیث را درایت می‌کند. ۳- بر اقوال فقهای اربعه در برخی از موضوعات مهم اطلاع می‌یابد. ٤- حکمت‌ها و فواید احادیث را فهم می‌کند.						

جدول ارزیابی و امتحانات:

ردیف	مورد	حداقل	حداکثر	توضیحات
۱	تشخیص صحت و سقم احادیث	٪۱۰	٪۱۵	
۲	ارتباط حدیث با باب مربوطه	٪۱۰	٪۱۵	
۳	فهم و شرح احادیث و فواید آنها	٪۲۰	٪۵۰	
۵	اختلاف فقهای اربعه	٪۱۰	٪۲۰	
۶	سبب خلاف	٪۱۰	٪۱۵	

مراجع و مصادر:

۱- توضیح الأحکام من بلوغ المرام، عبدالله بن عبدالرحمن البسام، مکتبة الأسدی، الطبعة الخامسة، ۱٤۲۳هـ- ۲۰۰۳م.
۲- سبل السلام شرح بلوغ المرام من جمع أدلة الأحکام، محمد بن إسماعیل الأمیر الیمنی الصنعانی، مؤسسة فؤاد بعینو التجلید، بیروت-لبنان، د. رقم الطبعة.

سرفصل های ماده:

جلسات هفتگی	موضوعات	مقرر تدریس
۱	از حدیث: عن أبی هریرة – رضی الله عنه – قال: قال رسول الله – صلی الله علیه وسلم – أکثروا ذکر هاذم اللذات: الموت –. تا حدیث: عن عائشة رضی الله عنها قالت: – لما أرادوا غسل النبی – صلی الله علیه وسلم – قالوا: والله ما ندری، نجرد رسول الله – صلی الله علیه وسلم – کما نجرد موتانا، أم لا؟....	توضیح الأحکام، البسام، کتاب الجنائز، ج۳، ص ۱۲۷-۱٦٦. سبل السلام، الصنعانی، کتاب الجنائز، ج۲، ص ۱۸۳-۱۹۳.
۲	از حدیث: عن أم عطیة رضی الله عنها قالت: – دخل علینا النبی – صلی الله علیه وسلم – ونحن نغسل ابنته، فقال: "اغسلنها ثلاثا، أو خمسا، أو أکثر من ذلک، إن رأیتن.... تا حدیث: عن جابر بن سمرة رضی الله عنهما قال: – أتی النبی – صلی الله علیه وسلم – برجل قتل نفسه بمشاقص، فلم یصل علیه –.	توضیح الأحکام، البسام، کتاب الجنائز، ج۳، ص ۱٦۷-۱۸۷. سبل السلام، الصنعانی، کتاب الجنائز، ج۲، ص ۱۹۳-۲۰٦.
۳	از حدیث: عن أبی هریرة – رضی الله عنه –فی قصة المرأة التی کانت تقم المسجد– قال: – فسأل عنها النبی – صلی الله علیه وسلم –فقالوا: ماتت، فقال: "أفلا کنتم آذنتمونی"؟ فکأنهم صغروا أمرها فقال: "دلونی علی قبرها"، فدلوه، فصلی علیها. تا حدیث: عن عوف بن مالک – رضی الله عنه – قال: – صلی رسول الله – صلی الله علیه وسلم – علی جنازة، فحفظت من دعائه: "اللهم اغفر له، وارحمه وعافه، واعف عنه، وأکرم نزله،...	توضیح الأحکام، البسام، کتاب الجنائز، ج۳، ص ۱۸۸-۲۰۷. سبل السلام، الصنعانی، کتاب الجنائز، ج۲، ص ۲۰٦-۲۱٦.
٤	از حدیث: عن أبی هریرة – رضی الله عنه – قال: – کان رسول الله – صلی الله علیه وسلم – إذا صلی علی جنازة یقول: "اللهم اغفر لحینا، ومیتنا، وشاهدنا، وغائبنا،... تا حدیث: عن عثمان – رضی الله عنه – قال: – کان رسول الله – صلی الله علیه وسلم – إذا فرغ من دفن المیت وقف علیه وقال: "استغفروا لأخیکم وسلوا له التثبیت، فإنه الآن یسأل" –.	توضیح الأحکام، البسام، کتاب الجنائز، ج۳، ص ۲۰۸-۲٤۹. سبل السلام، الصنعانی، کتاب الجنائز، ج۲، ص ۲۱٦-۲۳۲.
۵	از حدیث: عن ضمرة بن حبیب أحد التابعین قال: – کانوا یستحبون إذا سوی علی المیت قبره، وانصرف الناس عنه، أن یقال عند قبره: یا فلان! قل: لا إله إلا الله. ثلاث مرات، یا فلان! قل: ربی الله، ودینی الإسلام، ونبی محمد – صلی الله علیه وسلم –.	توضیح الأحکام، البسام، کتاب الجنائز، ج۳، ص ۲۵۰-۲۷۹. سبل السلام، الصنعانی، کتاب الجنائز، ج۲، ص ۲۳۲-۲٤٦.

	تا حدیث: عن عائشة رضی الله عنها قالت: قال رسول الله – صلی الله علیه وسلم – لا تسبوا الأموات، فإنهم قد أفضوا إلی ما قدموا –.	
٦	کلیاتی درباره زکات و از حدیث: عن ابن عباس رضی الله عنهما: – أن النبی – صلی الله علیه وسلم – بعث معاذا – رضی الله عنه – إلی الیمن ... – فذکر الحدیث، وفیه: – أن الله قد افترض علیهم صدقة فی أموالهم، تؤخذ من أغنیائهم، فترد فی فقرائهم –. تا حدیث: عن معاذ بن جبل – رضی الله عنه – أن النبی – صلی الله علیه وسلم – بعثه إلی الیمن، فأمره أن یأخذ من کل ثلاثین بقرة تبیعا أو تبیعة، ومن کل أربعین مسنة، ومن کل حالم دینارا أو عدله معافر.	توضیح الأحکام، البسام، کتاب الزکاة، ج۳، ص ۲۸۱–۳۰۷. سبل السلام، الصنعانی، کتاب الزکاة، ج۲، ص ۲٤۷–۲۵۵.
۷	از حدیث: عن عمرو بن شعیب، عن أبیه، عن جده قال: قال رسول الله – صلی الله علیه وسلم – تؤخذ صدقات المسلمین علی میاههم. تا حدیث: عن بلال بن الحارث – رضی الله عنه – أن رسول الله – صلی الله علیه وسلم – أخذ من المعادن القبلیة الصدقة.	توضیح الأحکام، البسام، کتاب الزکاة، ج۳، ص ۳۰۸–۳۷۰. سبل السلام، الصنعانی، کتاب الزکاة، ج۲، ص ۲۵۵–۲۸۰.
۸	از حدیث: عن ابن عمر رضی الله عنهما قال: – فرض رسول الله – صلی الله علیه وسلم – زکاة الفطر، صاعا من تمر، أو صاعا من شعیر: علی العبد والحر، والذکر، والأنثی، والصغیر، والکبیر، من المسلمین، وأمر بها أن تؤدی قبل خروج الناس إلی الصلاة. تا حدیث: عن عائشة رضی الله عنها قالت: قال النبی – صلی الله علیه وسلم – إذا أنفقت المرأة من طعام بیتها، غیر مفسدة، کان لها أجرها بما أنفقت ولزوجها أجره بما اکتسب وللخازن مثل ذلک، ولا ینقص بعضهم أجر بعض شیئا.	توضیح الأحکام، البسام، کتاب الزکاة، باب صدقة الفطر، وباب صدقة التطوع، ج۳، ص ۳۷۱–٤۰۲. سبل السلام، الصنعانی، کتاب الزکاة، باب صدقة الفطر، وباب صدقة التطوع، ج۲، ص ۲۸۰–۲۹۱.
۹	از حدیث: عن أبی سعید الخدری – رضی الله عنه – قال: – جاءت زینب امرأة ابن مسعود، فقالت: یا رسول الله، إنک أمرت الیوم بالصدقة، وکان عندی حلی لی، فأردت أن أتصدق به،... تا حدیث: عن سالم بن عبد الله بن عمر، عن أبیه؛ – أن رسول الله – صلی الله علیه وسلم – کان یعطی عمر العطاء، فیقول: أعطه أفقر منی، فیقول: "خذه فتموله، أو تصدق به، وما جاءک من هذا المال، وأنت غیر مشرف ولا سائل فخذه، وما لا فلا تتبعه نفسک".	توضیح الأحکام، البسام، کتاب الزکاة، باب صدقة التطوع، وباب قسم الصدقات، ج۳، ص ٤۰۳–٤۳۸. سبل السلام، الصنعانی، کتاب الزکاة، باب صدقة التطوع، ج۲، ص ۲۹۱–۳۰٤.

۱۰	از حدیث: عن أبی هریرة – رضی الله عنه – قال: قال رسول الله – صلی الله علیه وسلم – لا تقدموا رمضان بصوم یوم ولا یومین، إلا رجل کان یصوم صوما، فلیصمه. تا حدیث: عن سلیمان بن عامر الضبی – رضی الله عنه – عن النبی – صلی الله علیه وسلم – قال: – إذا أفطر أحدکم فلیفطر علی تمر، فإن لم یجد فلیفطر علی ماء، فإنه طهور –.	توضیح الأحکام، البسام، کتاب الصیام،ج۳، ص ٤٣٩-٤٧٧. سبل السلام، الصنعانی، کتاب الصیام، ج۲، ص ٣٠٥-٣١٦.
۱۱	از حدیث: عن أبی هریرة رضی الله عنه قال: نهی رسول الله صلی الله علیه وسلم عن الوصال، فقال رجل من المسلمین: فإنک یا رسول الله تواصل؟ قال: " وأیکم مثلی؟ إنی أبیت یطعمنی ربی ویسقینی "... تا حدیث: عن حمزة بن عمرو الأسلمی رضی الله عنه؛ أنه قال: – یا رسول الله! أجد بی قوة علی الصیام فی السفر، فهل علی جناح؟ فقال رسول الله – صلی الله علیه وسلم – " هی رخصة من الله، فمن أخذ بها فحسن، ومن أحب أن یصوم فلا جناح علیه " –.	توضیح الأحکام، البسام، کتاب الصیام، ج۳، ص ٤٧٨-٥١٢. سبل السلام، الصنعانی، کتاب الصیام، ج۲، ص ٣١٦-٣٢٩.
۱۲	از حدیث: عن ابن عباس –رضی الله عنهما– قال: – رخص للشیخ الکبیر أن یفطر، ویطعم عن کل یوم مسکینا، ولا قضاء علیه –. تا حدیث: عن عائشة وابن عمر رضی الله عنهم قالا: – لم یرخص فی أیام التشریق أن یصمن إلا لمن لم یجد الهدی –.	توضیح الأحکام، البسام، کتاب الصیام، وباب التطوع وما نهی عن صومه، ج۳، ص ٥١٣-٥٤٧. سبل السلام، الصنعانی، کتاب الصیام، ج۲، ص ٣٣٠-٣٤٣.
۱۳	از حدیث: عن أبی هریرة – رضی الله عنه – عن النبی – صلی الله علیه وسلم – قال: – لا تختصوا لیلة الجمعة بقیام من بین اللیالی، ولا تختصوا یوم الجمعة بصیام من بین الأیام، إلا أن یکون فی صوم یصومه أحدکم. تا حدیث: وعنها: – أن النبی – صلی الله علیه وسلم – کان یعتکف العشر الأواخر من رمضان، حتی توفاه الله، ثم اعتکف أزواجه من بعده.	توضیح الأحکام، البسام، کتاب الصیام، وباب التطوع وما نهی عن صومه، وباب الاعتکاف، ج۳، ص ٥٤٨-٥٧٧. سبل السلام، الصنعانی، کتاب الصیام، باب الاعتکاف وقیام رمضان، ج۲، ص ٣٤٣-٣٥٢.
١٤	از حدیث: وعنها قالت: – إن کان رسول الله – صلی الله علیه وسلم – لیدخل علی رأسه –وهو فی المسجد– فأرجله، وکان لا یدخل البیت إلا لحاجة، إذا کان معتکفا. تا حدیث: عن أبی سعید الخدری – رضی الله عنه – قال: قال رسول الله – صلی الله علیه وسلم –: – لا تشد الرحال إلا إلی ثلاثة مساجد: المسجد الحرام، ومسجدی هذا، والمسجد الأقصی.	توضیح الأحکام، البسام، کتاب الصیام، باب الاعتکاف، ج۳، ص ٥٧٨-٥٩٧، کتاب الحج، ج٤، ص٣-٤. سبل السلام، الصنعانی، کتاب الصیام، باب الاعتکاف وقیام رمضان، ج۲، ص ٣٥٣-٣٥٩.

	+ کلیاتی درباره حج	
۱۵	از حدیث: عن أبی هریرة – رضی الله عنه – أن رسول الله – صلی الله علیه وسلم – قال: – العمرة إلی العمرة کفارة لما بینهما، والحج المبرور لیس له جزاء إلا الجنة. تا حدیث: وعنه قال: خطبنا رسول الله – صلی الله علیه وسلم – فقال: – " إن الله کتب علیکم الحج " فقام الأقرع بن حابس فقال: أفی کل عام یا رسول الله؟ قال: " لو قلتها لوجبت، الحج مرة، فما زاد فهو تطوع ".	توضیح الأحکام، البسام، کتاب الحج، باب فضله وبیان من فرض علیه، ج٤، ص ٥-٤١. سبل السلام، الصنعانی، کتاب الحج، باب فضله وبیان من فرض علیه، ج٢، ص ٣٦١-٣٧٥.
١٦	از حدیث: عن ابن عباس رضی الله عنهما؛ – أن النبی – صلی الله علیه وسلم – وقت لأهل المدینة: ذا الحلیفة، ولأهل الشام: الجحفة، ولأهل نجد: قرن المنازل، ولأهل الیمن: یلملم، هن لهن ولمن أتی علیهن من غیرهن ممن أراد الحج... تا حدیث: عن ابن عباس رضی الله عنهما؛ أن النبی – صلی الله علیه وسلم – احتجم وهو محرم.	توضیح الأحکام، البسام، کتاب الحج، باب اللمواقیت، وباب وجوه الإحرام وصفته، وباب الإحرام وما یتعلق به، ج٤، ص ٤٢-٨٨. سبل السلام، الصنعانی، کتاب الحج، باب اللمواقیت، وباب وجوه الإحرام وصفته، وباب الإحرام وما یتعلق به، ج٢، ص ٣٧٥-٣٩٤.
١٧	از حدیث: عن کعب بن عجرة – رضی الله عنه – قال: – حملت إلی رسول الله – صلی الله علیه وسلم – والقمل یتناثر علی وجهی، فقال: " ما کنت أری الوجع بلغ بک ما أری، تجد شاة ؟ قلت: لا. قال: " فصم ثلاثة أیام، أو أطعم ستة مساکین، لکل مسکین نصف صاع ". تا حدیث: وعنه قال: – لم أر رسول الله – صلی الله علیه وسلم – یستلم من البیت غیر الرکنین الیمانیین –.	توضیح الأحکام، البسام، کتاب الحج، باب الإحرام وما یتعلق به، وباب صفة الحج ودخول مکة، ج٤، ص ٨٩-١٤٣. سبل السلام، الصنعانی، کتاب الحج، باب الإحرام وما یتعلق به، وباب صفة الحج ودخول مکة، ج٢، ص ٣٩٤-٤١٢.
١٨	از حدیث: عن عمر – رضی الله عنه – أنه قبل الحجر [الأسود] فقال: إنی أعلم أنک حجر لا تضر ولا تنفع، ولولا أنی رأیت رسول الله – صلی الله علیه وسلم – یقبلک ما قبلتک. تا حدیث: عن جابر – رضی الله عنه – قال: – رمی رسول الله – صلی الله علیه وسلم – الجمرة یوم النحر ضحی، وأما بعد ذلک فإذا زالت الشمس.	توضیح الأحکام، البسام، کتاب الحج، باب صفة الحج ودخول مکة، وفصل فی رمی الجمار، ج٤، ص ١٤٤-١٦٩. سبل السلام، الصنعانی، کتاب الحج، باب صفة الحج ودخول مکة، ج٢، ص ٤١٢-٤٢١.
١٩	از حدیث: عن ابن عمر رضی الله عنهما – أنه کان یرمی الجمرة الدنیا، بسبع حصیات، یکبر علی أثر کل حصاة، ثم یتقدم، ثم یسهل، فیقوم فیستقبل القبلة، فیقوم طویلا، ویدعو ویرفع یدیه، ثم یرمی الوسطی...	توضیح الأحکام، البسام، کتاب الحج، فصل فی رمی الجمار، ج٤، ص ١٧٠-١٩٠.

	تا حدیث: عن سراء بنت نبهان رضی الله عنها قالت: - خطبنا رسول الله - صلی الله علیه وسلم - یوم الرءوس فقال: " أليس هذا أوسط أيام التشريق ؟ ".	سبل السلام، الصنعانی، کتاب الحج، باب صفة الحج ودخول مكة، ج۲، ص ٤٢١-٤٢٩.
۲۰	از حدیث: عن عائشة رضی الله عنها أن النبی - صلی الله علیه وسلم - قال لها: - طوافک بالبیت وبین الصفا والمروة یکفیک لحجک وعمرتک. تا حدیث: عن عکرمة، عن الحجاج بن عمرو الأنصاری - رضی الله عنه - قال: قال رسول الله - صلی الله علیه وسلم - من کسر، أو عرج، فقد حل وعلیه الحج من قابل قال عکرمة. فسألت ابن عباس وأبا هریرة عن ذلک؟ فقالا: صدق.	توضیح الأحکام، البسام، کتاب الحج، فصل فی رمی الجمار، وباب الفوات والإحصار، ج٤، ص ۱۹۱-۲۱۰. سبل السلام، الصنعانی، ، کتاب الحج، باب صفة الحج ودخول مكة، وباب الفوات والإحصار، ج۲، ص ٤٢٩-٤٣٩.
۲۱	بررسی اقوال فقها و مناقشه اقوال در برخی از مسائل کتاب الجنائز.	جزوه مدرس
۲۲	بررسی اقوال فقها و مناقشه اقوال در برخی از مسائل کتاب الزکاة.	جزوه مدرس
۲۳	بررسی اقوال فقها و مناقشه اقوال در برخی از مسائل کتاب الصیام.	جزوه مدرس
۲٤	بررسی اقوال فقها و مناقشه اقوال در برخی از مسائل کتاب الحج.	جزوه مدرس